



TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ BAŞKANLIĞINA

Aşağıdaki sorularımın, *Adalet Bakanı Yılmaz Tunç* tarafından Anayasanın 98 ve İç Tüzüğü'nün 96. ve 99. Maddeleri gereğince yazılı olarak cevaplandırılmasını arz ederim.

Öznur Bartin

Hakkâri Milletvekili

İnsan Hakları Derneği (İHD) İzmir Şubesi'nin 306'ncı haftasında gerçekleştirdiği oturma eyleminde Elâzığ 1 No'lu Yüksek Güvenlikli Kapalı Cezaevi'nde tutulan 62 yaşındaki ağır hasta mahpus Abdullah Yılmaz'ın sağlık durumu gündeme getirilmiştir. Abdullah Yılmaz 13 Ocak 2017'den beri tutuklu olup, kronik hastalıkları nedeniyle temel ihtiyaçlarını dahi karşılamakta zorlanmaktadır. Kamuoyunda büyük yankı uyandıran bu tür vakalar, ülkenin hem iç hukukundaki hem de taraf olduğu uluslararası sözleşmelerdeki yükümlülüklerini gündeme getirmektedir.

Mahpusların sağlık hakları, Anayasa, Ceza ve Güvenlik Tedbirlerinin İnfazı Hakkında Kanun (CGTİHK) ve ilgili yönetmeliklerle güvence altına alınmıştır. Anayasa'nın 17. Maddesi, herkesin maddi ve manevi varlığını koruma ve geliştirme hakkını güvence altına alır ve bu hak mahpuslar için de geçerlidir.

CGTİHK Madde 16, hükümlülerin hastalıkları nedeniyle infazın ertelenmesine ilişkin hükümler içermektedir. Cezaevinde kalması hayati tehlike arz eden mahpusların infazının ertelenmesi yasal bir zorunluluktur. Ayrıca, 5275 Sayılı Kanun, sağlık sorunları nedeniyle cezaevi koşullarında yaşamını sürdüremeyen mahpusların infaz erteleme hakkını düzenler. Bu doğrultuda, hasta mahpusların sevk talepleri, ilgili mevzuata uygun olarak insani ve hukuki çerçevede değerlendirilmelidir. Abdullah Yılmaz gibi ağır hasta mahpusların, ailesine yakın cezaevlerine sevk edilmesi gerektiği hem insani hem de hukuki bir gereklilik olarak karşımıza çıkmaktadır.

Ülkenin taraf olduğu uluslararası insan hakları sözleşmeleri de mahpusların sağlık hakkını güvence altına almaktadır. Birleşmiş Milletler İnsan Hakları Evrensel Bildirgesi Madde 25, sağlık hakkını temel bir insan hakkı olarak tanımlamaktadır. Ayrıca, Birleşmiş Milletler Mahpusların Muamelesine Dair Asgari Standart Kuralları (Nelson Mandela Kuralları), mahpusların sağlık hizmetlerine erişimini garanti altına almayı amaçlamaktadır. Avrupa İnsan Hakları Sözleşmesi'nin (AİHS) 3. Maddesi, insanlık dışı veya aşağılayıcı muamele yasağını düzenlemekte olup, ağır hasta mahpusların uygun koşullarda tutulmasını zorunlu kılmaktadır.

Avrupa İnsan Hakları Mahkemesi (AİHM) kararları da sağlık hizmetlerine erişimin sağlanmaması halinde, devletlerin mahpuslara yönelik insan hakları ihlali gerçekleştirdiğini ortaya koymaktadır.

Bu bağlamda, ağır hasta mahpus Abdullah Yılmaz'ın tüm sağlık kontrollerinin eksiksiz yapılması ve gerekli tedavilerinin sağlanması gerekmektedir. Ayrıca, cezaevi koşullarında yaşama şansı bulunmayan ağır hastaların infazlarının ertelenmesi hususunda mevzuata uygun hareket edilmesi gerekmektedir. Hasta mahpusların ailelerinden uzak cezaevlerinde tutulmasının, mahpus ve ailesi için yaratacağı mağduriyetin göz önünde bulundurularak, aileye yakın bir cezaevine sevk edilmesi gerekmektedir. Cezaevlerinde bulunan tüm ağır hasta mahpusların düzenli aralıklarla sağlık durumlarının raporlanması ve kamuoyuyla paylaşılması önemlidir.

Bunların yanı sıra, cezaevlerinde sağlık hizmetlerine erişimin yetersiz olduğu yönündeki iddiaların incelenmesi ve sağlık hizmetlerinin güçlendirilmesi gerekmektedir. Bu, doktor erişiminin kolaylaştırılması ve hasta mahpusların sağlık hizmetlerine kesintisiz ulaşabilmesi için gereklidir. Ülkenin taraf olduğu uluslararası insan hakları sözleşmeleriyle uyumlu hareket edilmesi, hasta mahpusların haklarının korunması adına elzemdir.

Konunun ivedilikle ele alınması ve hasta mahpusların sağlık hakkına erişiminin sağlanması, insan hakları açısından büyük bir önem arz etmektedir.

Bu bağlamda;

1. Cezaevlerinde kaç ağır hasta mahpus bulunmaktadır ve bu mahpusların sağlık durumları düzenli olarak raporlanmakta mıdır?
2. Hasta mahpusların infaz erteleme talepleri hangi kriterlere göre değerlendirilmektedir ve süreçte gecikmeler yaşanmakta mıdır?
3. Ağır hasta mahpusların ailelerine yakın cezaevlerine sevk edilme talepleri nasıl bir prosedüre tabidir ve bugüne kadar kaç hasta mahpus sevk edilmiştir?
4. Cezaevlerinde sağlık hizmetlerine erişimde yaşanan aksaklıklar hakkında Adalet Bakanlığı'nın mevcut denetim ve iyileştirme çalışmaları nelerdir?
5. Uluslararası insan hakları normlarına uyum sağlamak adına hasta mahpuslarla ilgili hangi reform çalışmaları yapılmaktadır?
6. Bağımsız insan hakları kuruluşları ve sivil toplum örgütlerinin cezaevlerindeki hasta mahpusları ziyaret etmesine yönelik bir politika değişikliği gündemde midir?
7. Hasta mahpusların yaşam hakkının korunması adına hangi önleyici mekanizmalar oluşturulmuştur?
8. Elâzığ 1 No'lu Yüksek Güvenlikli Kapalı Cezaevi'nde bulunan Abdullah Yılmaz'ın sağlık durumu göz önüne alındığında, mahpusun tedavi süreci ve infaz erteleme talepleri değerlendirilecek midir?